

מועד אב תש"פ

בס"ד

מבחן בהלכות חושן משפט ב'

י"ג אב תש"פ

הוראות לנבחן:

- א. יש לנמק כל תשובה ולציין את כל המקורות. תשובה שאינה מנומקת ומפורטת, לא תתקבל. אולם, אין להאריך שלא לצורך ושלא לענין.
- ב. יש לענות על 13 שאלות מתוך 18 שאלות.
- ג. יש להתחיל כל תשובה בראש עמוד.
- ד. לתשומת לבכם: דפי טיוטא לא ייבדקו.
- ה. יש לכתוב בכתב יד קריא וברור, כתב שאינו קריא, לא ייבדק.
- ו. חובה לענות על 13 מתוך 18 שאלות. נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 13 התשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 13 התשובות שמבקש לבדוק.
- ז. שאלה המחולקת למספר חלקים, אף תשובתה תהיה מחולקת כך. אין להשיב על כל חלקי השאלה יחדיו.
- ח. אין לכתוב את שם הנבחן או סימן מזהה אחר בתוך מחברת הבחינה. בחינה שימצא עליה סימן מזהה - הבחינה לא תיבדק! והנבחן יוזמן לוועדת משמעת.

בהצלחה!

1. מודה במקצת

- מה הדין במי שנתחייב בחלק מהתשלום על פי פסק בית הדין, האם הוא נחשב מודה במקצת? התייחס לחיוב מחמת המקרים הבאים:
1. חיוב מחמת הכחשה של עד אחד כעין "נסכא דרבי אבא".
  2. טעות בחשבון.
  3. "איני יודע אם פרעתיך".
  4. ריבית.
  5. הוחזק כפרן.
  6. טען שיש לתובע ערבות שהוא חייב לו ונתברר שלא הייתה כדין.
  7. חבלה שהנחבל נשבע ונטל.

2. מיגו

- האם אומרים מיגו במקרים הבאים, יש לפרט את הכלל ואת היוצאים מן הכלל:
- א. מיגו להוציא.
  - ב. מיגו במקום חזקה.
  - ג. מיגו לעם הארץ.
  - ד. מיגו דהעזה לפטור מממון משבועה דאורייתא או דרבנן
  - ה. מיגו לפטור משבועת עד אחד

עמוד 1 מתוך 5

3. טענו חיטים והודה לו בשעורים

- א. טענו חטים והודה לו בשעורים פטור, מהן הטעמים שכתבו הראשונים לדין זה. ואם יש נפקא מינה ביניהם להלכה. והאם התובע יכול לתפוס בעדים חיטים או שעורים.
- ב. מה הדין טענו חטים ואמר הנתבע איני יודע אם חטים אם שעורים. מנין למדו דין זה. ומה הדין במקרה זה, שיש עדים ומעידים, איננו זוכרים אם חטים אם שעורים.
- ג. טענו אתה חייב לי מנה מלוה, והנתבע אמר אני חייב לך חמישים נזק.
- ד. מה הדין טענו יש לי בידך חלק בחפץ פלוני, והנתבע אומר לא אלא יש לך בידי חלק בחפץ אחר. מנין למדו דין זה.

4. הודאה בחוב

אדם שמודה בחוב כספי מסויים, יש לו אפשרות לטעון טענות שונות לאחר מכן ולבטל את הודאתו, ציין חמישה מקרים בהם אין כל אפשרות לחזור מההודאה.

5. חנווני על פנקסו

בחנווני על פנקסו תקנו חז"ל שהפועלים והחנווני נשבעים ונוטלים מבעה"ב. מעיקר הדין לפני תקנת חז"ל מה היה דינם של החנווני ושל הפועלים.

- א. מה הדין אם הפועלים תובעים את בעה"ב והחנווני מת, ומה הדין אם החנווני תובע את בעה"ב והפועלים מתו.
- ב. מה הדין אם הפועלים הכחישו את החנווני, ומתו הפועלים, האם יורשיהם נוטלים מבעה"ב. ומה הדין אם הפועלים הכחישו את החנווני, ומת החנווני אם יורשיו נוטלים מבעה"ב.
- ג. מה הדין אם החנווני היה חייב לבעה"ב ממון, ובעה"ב אמר לחנווני במעמד הפועלים שיתן להם את שכרם. האם הפועלים יכולים לתבוע את בעה"ב שישלם להם כשטוענים שהחנווני לא שילם להם. נמק.
- ומה הדין במקרה זה, אם יש מחלוקת בין החנווני לפועלים אם החנווני שילם להם, אם הפועלים נשבעים ונוטלים מבעה"ב.

6. חשוד על השבועה

- א. מה דין חשוד על השבועה שנתחייב שבועה מדרבנן פרט סוגי השבועות השונות.
- ב. מה הדין אם יש אומדנות לבית הדין מי דובר אמת.

7. פירעון חוב

- א. זרוק לי חובי וזרק אליו האם מועיל ומתי?
- ב. זרוק חובי לים וזרק לים האם מועיל?
- ג. פרע לאשת המלוה האם נפטר מחובו?
- עמוד 2 מתוך 5

8. ערב

- א. שילם הערב לפני שהמלוה תבע את הלוה, האם הלוה חייב לשלם, כתוב את הדינים בערבים השונים, וגם בערב שעמד מעצמו ואמר למלוה שילוח ללוה. כיצד הערב יכול להבטיח שהלוה יהיה חייב לו, ולא יהיה לו דרך לפטור עצמו לשלם לערב את אשר שילם עבורו
- ב. הפורע חובו של חברו פטור, כתוב את הטעמים שכתבו הראשונים מדוע הלוה פטור לשלם לפורע.
- ג. מה הדין אם היה למלוה משכון, וחברו פרע את החוב האם הלוה חייב לשלם לפורע. ומה הדין אם הפורע נטל את המשכון מהמלוה, האם הלוה חייב לשלם לפורע חובו.
- ד. מה הדין אם ביד הפורע היה חפץ של הלוה ופרע חובו, האם הלוה חייב לשלם לפורע. נמק.
- ה. מה הדין פורע חובו של חברו לגוי

9. גביית חוב ממשועבדים

- א. כשמלוה בא לגבות חובו ממשועבדים למי עדיפות לקבל את הקרקע, למלוה או ללוקח שישלם מעות ויסלק את המלוה, למלוה או ליורש שישלם מעות ויסלק את המלוה.
- ב. הקרקע שוה חמש מאות, והמלוה אומר אקבל את הקרקע באלף עבור חובי, והלוקח או היורש אומרים, נשלם למלוה חמש מאות כפי שהקרקע שוה למי שומעים.
- ג. הלוקח קנה את הקרקע באלף, וכשבא המלוה לטרוף הקרקע היא שוה חמש מאות, מה הסכום שכותבים בטרפא.
- הקונה קרקע באלף, ובאותה עת הקרקע היתה שוה חמש מאות, והמלוה טרף קרקע זו לפי שומת ביי"ד בחמש מאות כמה כותבים בטרפא.
- ומה הדין הלוקח קנה את השדה בחמש מאות, ובשעה שהמלוה טרף את הקרקע היא שוה אלף כמה כותבים בטרפא.
- ד. היתה הקרקע שוה חמש מאות בעת הקניה, וגם בעת הגביה והיה החוב אלף, ואמר המלוה אקבל את הקרקע בכל חובי, ולכן הלוקח שילם עבור הקרקע אלף, כמה כותבים בטרפא.

10. הרשאה

- א. על מה כותבים הרשאה מן הדין ועל מה מן התקנה פרט את השיטות השונות.
- ב. מה דין הרשאה לגוי.
- ג. האם יש מקום לתביעה ייצוגית על פי דין תורה.

עמוד 3 מתוך 5

11. שומא הדר

כתוב מה הדין במקרים הבאים:

- א. אם שומא הדר ללוקח.
- ב. אם המלוה סתר ובנה ולא השביח.
- ג. אם הקרקע הוזלה או השביחה.
- ד. שמו קרקע לאשה, ונשאת, או ששמו ממנה ונשאת. ומה הדין אם האשה מתה.

12. ערב ופורע חובו של חברו.

- א. בהתחייבות ערבות יש מחלוקת אם יש בה חסרון אסמכתא, המחלוקת נובעת מפרושים שונים שפירשו הראשונים בגמ', הבא את הגמ' וכיצד פירשו בגמ'.
- ב. ממחלוקת זו נוצרו הבדלים להלכה, כתוב ארבע הבדלים להלכה הנובעות ממחלוקת זו.
- ג. מה הדין אדם התחייב ממון והתחייבות זו הויא אסמכתא, והמתחייב העמיד ערב. האם ההתחייבות של הערב חלה. נמק.
- ד. אדם מכר קרקע והעמיד ערב על האחריות האם הערבות חלה. נמק..
- ד. מה הדין אדם התחייב לתת מתנה, והעמיד ערב בלי קנין, האם הערבות חלה.

13. חזקת מקרקעין

- א. מחאה בפני עד אחד, והיושב בקרקע מודה שהמערער מחה בו בפני עד אחד. אם הוי חזקה.
- ב. ומה הדין אם המערער טוען מחיתי כך בפני שנים, והמחזיק בקרקע טוען קניתי ממך הקרקע ולא מחית בי, ועד אחד ממעיד שמחה בו בפני שני עדים.
- ג. ומה הדין כשהמערער תובע את השדה ואת הפירות שהמחזיק אכל בשדה, ועד אחד מעיד שמחה בו בפני שני עדים.
- ד. מה הדין אם המערער מחה במחזיק בקרקע בינו לבינו (ללא עדים כלל), והמחזיק בקרקע מודה שהמערער מחה בו. אם הוי חזקה.

14. נזקי שכנים

הרחקת נזיקין סוגיית חרדל יש בסוגיא זו ה' שיטות שיטת רש"י, שיטת ר"ת, שיטת הרא"ש, שיטת הרמב"ן ור' יונה, ושיטת הר"י מיגאש, כתוב את השיטות הראשונים וכיצד למדו פשט בסוגיא, מה הנפקא מינה ביניהם להלכה, ומה פסקו השו"ע והרמ"א.

עמוד 4 מתוך 5

15. יורד לאומנותו של חברו

- א. האם רשאי אדם לפתוח בתוך בנין מגורים חנות או מרפאה בית ספר לבנות או תלמוד תורה.
- ב. האם מותר לפתוח מרכול ליד מרכול קיים של חברו?
- ג. ומה הדין בזה בסוחרים שמגיעים רק ליום השוק?

16. שותפים

- השותפים שרוצים להשתתף יחד כדי שהרווחים יתחלקו ביניהם בשווה, מה עליהם לעשות כדי שלא יוכלו לחזור בהם. כתוב את הדעות שהביאו השו"ע והרמ"א ובאר אותם.
- השותפים ששומרים על חפצי השותפות, איזה דין שומר יש להם.
- השותפים שהשתתפו ואחד השקיע מאה ואחד מאתים ואחד שלש מאות כיצד מתחלקים ברווח ובהפסד.
- ומה הדין אם ההפסד גדול. כגון ששותף אחד נתן 300, ואחד נתן 100, וההפסד הוא 200.

17. כופין על מידת סדום

- א. שני אחים שחולקים ואחד מעדיף חלק ליד שדהו האם כופין על כך? ואיך חולקים אם לא ניתן לכפות?
- ב. מה הדין בשני חלקי בכור, האם ניתנים במקום אחד?
- ג. מה הדין ביבם הנוטל חלק אחיו?
- ד. מה הדין בקונה שקנה חלק אחד ולאחר מכן חלק נוסף ומבקש שיהיו באותו מקום?

18. שלוחין

- שליח ששינה
- א. שליח שקנה, הוא טוען שמה שקנה, קנה לעצמו ולא עבור המשלח, וממילא הריווח שלו, האם טענתו מתקבלת?
  - ב. שליח שקנה דבר אחר ממה שנתבקש, אם יש ריווח או הפסד באותו הדבר, למי הריווח או ההפסד למשלח או לשליח?

עמוד 5 מתוך 5

* * *